

FJÖLMIÐLANEFND

2. júlí 2019
Álit nr. 7/2019

Brot Ríkisútvarpsins ohf. á 2. mgr. 7. gr. laga nr. 23/2013 um Ríkisútvarpið vegna kostunar á þættinum #12stig og á 3. mgr. 7. gr. sömu laga vegna rofs sama þáttar með auglýsingum þann 23. febrúar 2019 á RÚV.

I. Málsvik

1. Kvörtun Símans hf.

Fjölmiðlanefnd barst tölvupóstur frá Magnúsi Ragnarssyni f.h. Símans þann 24. febrúar 2019, þar sem fram kom að hann teldi Ríkisútvarpið hafa brotið gegn 3. mgr. 7. gr. laga um Ríkisútvarpið laugardaginn 23. febrúar með því að rjúfa dagskrárliðinn #12stig með viðskiptaboðum. Í póstinum sagði m.a.: „*Þátturinn er ódýr spjallþáttur um íslensku undankeppnina og sem slíkur líklega hugsaður til að sinna kostendum betur. Það sem vakti athygli undirritaðs var hins vegar hversu stuttur þátturinn var en samt hafði auglýsingasalan slitið þáttinn í sundur með viðskiptaboðum.*“

Fram kom að samkvæmt eigin mælingum kvartanda hefði þátturinn ekki náð 60 mínútum að lengd og auk þess ekki uppfyllt skilyrði þess að teljast íburðarmikill dagskrárliður. Var þess óskað að fjölmiðlanefnd rannsakaði málið sérstaklega og beitti hámarksrefsingum yrði stofnunin fundin brotleg. Í ljósi framangreinds, og að höfðu samráði við kvartanda, leit fjölmiðlanefnd á erindið sem formlega kvörtun, í samræmi við 3. gr. starfsreglna nefndarinnar nr. 1363/2011.

FJÖLMIÐLANEFND

2. Efnistöð dagskrárliðar

Þátturinn #12stig var sýndur á RÚV laugardaginn 23. febrúar. Um var að ræða spjallþátt í sjónvarpssal, þar sem dagskrárgerðarkonan Björg Magnúsdóttir ræddi við alla innlendu keppendurna sem komnir voru í úrslit í undankeppni Eurovision-söngvakeppninnar hér á landi, Söngvakeppninni, en þátturinn var sýndur viku fyrir úrslitakeppnina hér á landi.

Þátturinn var 57:45 mínútur að lengd og var rofinn með einu auglýsingahléi, sem var um 3:25 mínútur að lengd. Lengd þáttarins að meðtöldu auglýsingahléi var því um 1 klukkustund, 1 mínúta og 10 sekúndur. Þátturinn var tekinn upp fyrir fram, þ.e. ekki í beinni útsendingu. Kostandi þáttarins var fyrirtækið Heimilistæki.

II. Málsmeðferð og sjónarmið málsaðila

1.

Óskað var eftir sjónarmiðum Ríkisútvarpsins, vegna kostunar og auglýsinga í þættinum #12stig, með tölvupósti 25. febrúar 2019. Var þess óskað að svör Ríkisútvarpsins bærust eigi síðar en 11. mars sl. Með pósti 22. mars óskaði Ríkisútvarpið eftir frekari fresti til svara og óskaði jafnframt eftir fundi með fjölmiðlanefnd.

Þann 25. mars 2019 funduðu formaður fjölmiðlanefndar og starfsmenn nefndarinnar með skrifstofustjóra, auglýsingastjóra og lögmanni Ríkisútvarpsins. Á þeim fundi lögðu fulltrúar Ríkisútvarpsins fram sjónarmið RÚV í málinu en fram kom að skrifleg svör yrðu send að fundi loknum.

Skriflegt svar Ríkisútvarpsins barst 2. apríl 2019 og var lagt fyrir fjölmiðlanefnd á fundi hennar síðar þann sama dag.

Í svari Ríkisútvarpsins kom fram að hugtökin íburðarmikill dagskrárliður og afleidd dagskrá hefðu áður komið til tals í samskiptum RÚV og fjölmiðlanefndar, í tengslum við breytingar á auglýsingareglum RÚV árið 2017. Líkt og þá hafi komið fram, og vikið sé sérstaklega að í ákvörðun fjölmiðlanefndar nr. 1/2017, hafi RÚV tiltekið spjallþættina Alla leið sem dæmi um afleidda dagskrá sem tengist með beinum og afgerandi hætti kostuðum stórvíðburðum, sem Söngvakeppnin og Eurovision-söngvakeppnin sannarlega væru. Hafi það engum mótbárum

FJÖLMIÐLANEFND

sætt af hálfu fjölmiðlanefndar, enda megi telja þetta skólabókardæmi um hvað geti að sönnu fallið þar undir. Vísaði Ríkisútvarpið til sjónarmiða um réttmætar væntingar vegna þessara fyrri samkipta við nefndina.

Fram kom að Ríkisútvarpið líti á Söngvakeppnina, Eurovision, þáttinn #12stig og þáttaröðina Alla leið sem eina heild, þ. á m. gagnvart áhorfendum, skuldbindingum RÚV við EBU og bókhaldi félagsins. Við áætlunargerð hvers árs væri litið til heildarkostnaðar Íslands í Eurovision og væri þá allt innifalið: Réttindagreiðslur, útsendingarkostnaður, framleiðslukostnaður, greiðslur til þátttakenda, kynningarkostnaður og allur annar dagskrárkostnaður í heild sinni. Það væri svo ákvörðun dagskrárstjóra og framkvæmdastjórnar keppinnar hvernig fjármunum hvers árs væri ráðstafað, hversu mörg lög keppi til úrslita, hversu margir þættir væru gerðir o.s.frv. Þegar tekjur og gjöld vegna Söngvakeppinnar væru gerð upp væri einkum litið til heildartekna og heildargjalda af ofangreindu. Heildarkostnaður RÚV vegna Eurovision 2018 hafi verið um 90 milljónir kr. og heildartekjur sömuleiðis, eins og áður hafi komið fram í svörum RÚV við fyrirspurnum fjölmiðla.

Varðandi tengsl þáttarins #12stig og Söngvakeppinnar hér á landi sagði í svari RÚV:

Undanfarin ár hafa þrjár beinar útsendingar verið í Söngvakeppninni og tveir þættir verið sýndir undir heitinu #12 stig. Árin á undan voru fimm þættir sýndir undir heitinu Söngvakeppnin og var þá næst síðasti þátturinn samstofna þeim þætti sem heitir núna #12 stig. Hér er þess að gæta, líkt og dagskrárframsetningin ber glögg með sér, að „konseptið“ gengur út á að kynna lögin og keppendur í aðdraganda sjálfrar keppinnar. Ekki er um neinn „hliðarlið“ að ræða e.þ.u.l., heldur er beint samhengi á milli þessa og keppinnar sjálfrar. Því fer þannig t.d. fjarri að þessu verði jafnað til umfjöllunar um sögu Eurovision, gömul lög í gegnum tíðina, Melodifestivalen, o.s.frv. Sömuleiðis er þetta ekki sambærilegt sögu HM svo dæmi sé tekið.

Fjölmiðlanefnd fjallaði um málið á fundi sínum 2. apríl 2019 og fór yfir svör og sjónarmið RÚV, sem borist höfðu þann sama dag. Var málinu frestað til næsta fundar og starfsmönnum falið að vinna það áfram.

Á fundi fjölmiðlanefndar 30. apríl 2019 var málið rætt á ný. Taldi nefndin ekki hafa komið fram nægilega haldbær rök sem réttlættu kostun þáttarins #12stig og rof hans með auglýsingum, í ljósi þess að undantekningarheimildir frá 2. mgr. og 3. mgr. 7. gr. beri að túlka þröngt. Var ákveðið að vinna frummat í málinu í samræmi við þá niðurstöðu. Jafnframt yrði Ríkisútvarpinu veitt færi á að koma frekari sjónarmiðum á framfæri.

FJÖLMIÐLANEFND

2.

Frummat fjölmiðlanefndar var sent Ríkisútvarpinu með bréfi dags. 3. júní. Í frummatinu fór fjölmiðlanefnd yfir helstu málsatvik og þau lagasjónarmið sem máli skipta við mat á því hvort Ríkisútvarpið hafi brotið gegn 2. og 3. mgr. 7. gr. laga um Ríkisútvarpið. Fram kom að nefndin teldi þáttinn #12stig, sem sýndur var á RÚV 23. febrúar 2019, falla utan hugtaksins íburðarmikill dagskrárliður í skilningi laga um Ríkisútvarpið og að ekki hefðu komið fram nægilega haldbær rök af hálfu Ríkisútvarpsins sem réttlætt gætu að hann hefði verið kostaður og rofinn með auglýsingum. Var það því frummat nefndarinnar að óheimilt hefði verið að rjúfa þáttinn með auglýsingum og að kostun hans hefði jafnframt verið óheimil.

Fram kom að nefndin vildi gefa Ríkisútvarpinu færi á að koma að frekari athugasemdum og sjónarmiðum áður en tekin yrði ákvörðun um hugsanleg brot Ríkisútvarpsins á 2. og 3. mgr. 7. gr. laga um Ríkisútvarpið. Bent var á að niðurstaða fjölmiðlanefndar fæli einungis í sér frummat nefndarinnar en ekki endanlega afstöðu hennar til þess hvort Ríkisútvarpið hefði brotið gegn framangreindum ákvæðum. Þær ályktanir sem settar væru fram kynnu að breytast gæfu athugasemdir og skýringar Ríkisútvarpsins tilefni til þess. Þess var óskað að athugasemdir og sjónarmið Ríkisútvarpsins bærust nefndinni eigi síðar en 19. júní 2019.

Með tölvupósti dags. 19. júní óskaði Ríkisútvarpið eftir dags fresti til svara og var umbeðinn frestur veittur. Svör Ríkisútvarpsins bárust nefndinni 20. júní 2019. Var þar svarað tveimur erindum nefndarinnar, annars vegar vegna kostunar og auglýsinga í þættinum #12stig og hins vegar vegna kostunar þáttaraðarinnar Alla leið sem einnig var sýnd á RÚV árið 2019.

3.

Í svörum Ríkisútvarpsins sagði að RÚV teldi ekki sérstaka ástæðu til þess að bera brigður á fyrirliggjandi frummöt fjölmiðlanefndar, sem byggð væru á hefðbundnum sjónarmiðum á sviði lögskýringa, þótt RÚV væri ekki endilega sammála niðurstöðunum sem slíkum. Fram kom að RÚV teldi það heldur bagalegt að viss misræmis eða misvísandi skilaboða gætti í stjórnsýsluframkvæmd fjölmiðlanefndar, sem komi ef svo mætti segja „aftan að“ RÚV í þessu máli. RÚV leggi áherslu á að því fari fjarri að niðurstöðurnar séu augljósar, enda hugtakið „íburðarmikill“, svo og „afleidd dagskrá“, í eðli sínu mjög matskennt hugtak og takmarkaðri stjórnsýsluframkvæmd til að dreifa, ásamt því að gögn málsins og atvik beri með sér að RÚV hafi að sönnu verið í góðri trú um réttmæti umræddrar kostunar, sem fengið hafi bæði stoð í reglum RÚV og fyrri samskiptum við fjölmiðlanefnd.

Í fyrrgreindu sambandi sé þess og sérstaklega að gæta, að þó svo að þátturinn #12stig hafi ekki verið sérstaklega nefndur á nafn, ólíkt þáttaröðinni Alla leið, í tölvubréfi RÚV til fjölmiðlanefndar 20. janúar 2017, í tengslum við mál það sem til lykta var leitt með ákvörðun

FJÖLMIÐLANEFND

fjölmiðlanefndar nr. 1/2017, þá hafi með skýrum orðum verið vísað til kynningarþátta „þar sem hulunni væri svipt af þeim lögum“ sem tækju þátt í Söngvakeppninni, líkt og hátti til um umræddan þátt, vegna fyrirspurnar fjölmiðlanefndar um hvað teldist „afleidd dagskrá“. Hafi þetta engum mótbárum sætt af hálfu fjölmiðlanefndar. Hafi Alla leið og #12stig verið kostaðir og ekki farið í neinar grafgötur með það. Málið sé þannig af sama meiði og fyrra mál.

Þá segir í svörum Ríkisútvarpsins að réttarvörslusjónarmið standi ekki til þess, og allra síst í ljósi forsögunnar og fyrri stjórnsýsluframkvæmdar fjölmiðlanefndar, að leggja stjórnvaldssekt á RÚV, í hvorugu tilviki, sem muni eftirleiðis ekki kosta umrædda þætti/þáttaraðir í samræmi við þær forsendur og niðurstöður sem birtist í fyrirbyggjandi frummötum. Þau sjónarmið sem búi að baki réttmætum væntingum í stjórnsýslurétti eigi enn fremur, m.t.t. framangreinds, jöfnum höndum við um #12stig og Alla leið.

Loks segir í bréfi Ríkisútvarpsins að RÚV vilji, samhengis vegna, halda því til haga varðandi rof á dagskrárliðum, að heimilt sé að rjúfa dagskrárliði með viðskiptaboðum annars vegar í þeim tilvikum þar sem um íburðarmikinn dagskrárlið sé að ræða og hins vegar við útsendingu á eigin framleiðslu sem sé a.m.k. 60 mínútur að lengd. Þess hefði að sjálfsgöðu verið gætt varðandi þáttinn #12stig, hefði hann *ekki* verið talinn íburðarmikill dagskrárliður.

III. Forsaga máls

Í ákvörðun nr. 1/2017 komst fjölmiðlanefnd að þeirri niðurstöðu að Ríkisútvarpinu hafi verið óheimilt að kosta þættina „Árið er – Söngvakeppnin í 30 ár“. Í þáttunum „Árið er“ var farið yfir þriggja áratuga sögu Söngvakeppninnar í tali og tónum. Kostun þáttanna var talin óheimil á grundvelli 2. mgr. 7. gr. laga um Ríkisútvarpið og var undantekningarheimild til kostunar íburðarmikilla dagskrárliða ekki talin eiga við um þættina. Að mati fjölmiðlanefndar voru þættirnir ekki í gagngerum tengslum við Eurovision 2016 í þeim skilningi að geta talist íburðarmikill dagskrárliður, þar sem í þeim var fjallað um Eurovision-keppnir fyrri ára en ekki Eurovision 2016.

Við meðferð máls þess sem leiddi til ákvörðunar 1/2017 gerði Ríkisútvarpið breytingar á auglýsingareglum sínum, sem Ríkisútvarpinu ber sjálfu að setja skv. 8. mgr. 7. gr. laga um Ríkisútvarpið. Breytingarnar voru gerðar þar sem fram hafði komið að fjölmiðlanefnd teldi auglýsingareglurnar ekki byggja á nógu skýrum viðmiðum.

Í endurskoðuðum auglýsingareglum RÚV, sem sendar voru fjölmiðlanefnd eftir breytingar, segir m.a. um skilgreiningu á hugtakinu íburðarmikill dagskrárliður:

FJÖLMIÐLANEFND

Til íburðarmikilla dagskrárliða skv. a. liðum 1. og 2. mgr. teljast dagskrárliðir sem falla undir einn eða fleiri eftirfarandi flokka:

- *útsendingar stórvíðburða á borð við Söngvakeppni evrópskra sjónvarpsstöðva, Söngvakeppnin, Menningarnótt og söfnunarútsendingar fyrir góðgerðarmál, svo og afleidd dagskrá að því gættu að kostun, sbr. 1. mgr., sé seld í einu lagi* [leturbreyting fjölmiðlanefndar].

Í ákvörðun 1/2017 kemur fram að með erindi fjölmiðlanefndar 20. janúar 2017 hafi verið óskað skýringa frá Ríkisútvarpinu á orðalaginu „afleidd dagskrá“ í þeim lið auglýsingaskilmálanna, er varði útsendingar stórvíðburða á borð við Söngvakeppni evrópskra sjónvarpsstöðva, Söngvakeppnina, Menningarnótt og söfnunarútsendingar fyrir góðgerðarmál.

Í svari Ríkisútvarpsins, sem borist hafi í tölvupósti sama dag, hafi Ríkisútvarpið skýrt orðalagið „afleidd dagskrá“ frekar:

Varðandi aðra dagskrá en íþróttadagskrá sagði í svari Ríkisútvarpsins að Söngvakeppnin og Eurovision væru einu dagskrárliðirnir sem svipað væri ástatt um, þ.e. gerðir væru kynningarþættir þar sem hulunni væri svipt af þeim lögum sem þátt taka í keppninni og síðan þættirnir Alla leið, þar sem farið væri yfir öll lögin sem þátt taka í Eurovision söngvakeppninni [leturbr. fjölmiðlanefndar]. *Í svari Ríkisútvarpsins sagði að RÚV taki mið af athugasemdum fjölmiðlanefndar varðandi viðburði eins og Melodifestivalen og telji ákvæði um kostun að sjálfsögðu ekki taka til slíkra dagskrárliða. Sömuleiðis lesi Ríkisútvarpið það út úr athugasemdum fjölmiðlanefndar að dagskrárgerð eins og sú sem tengdist þrjátíu ára afmæli Söngvakeppni evrópskra sjónvarpsstöða (Árið er Eurovision, Söngvakeppnin í 30 ár) falli ekki undir að vera afleidd dagskrá, enda ekki í gagngerum tengslum við Söngvakeppni þess árs/ hinn íburðarmikla dagkrárlið.*

(Úr ákvörðun 1/2017)

Ekki voru gerðar athugasemdir af hálfu fjölmiðlanefndar við framangreint svar RÚV á sínum tíma, heldur var það rakið í umfjöllun um sjónarmið málsaðila í ákvörðun 1/2017.

FJÖLMIÐLANEFND

IV. Niðurstaða

1.

Meginregla 2. mgr. 7. gr. laga um Ríkisútvarpið felur í sér að Ríkisútvarpinu er óheimilt að afla tekna með kostun dagskrárefnis. Þó má víkja frá þeirri reglu í eftirfarandi tilvikum:

- a. við útsendingu íburðarmikilla dagskrárliða til að mæta útgjöldum við framleiðslu eða kaup á sýningarrétti.
- b. við útsendingu innlendra íþróttaviðburða og umfjöllun um þá.

Samkvæmt 3. mgr. 7. gr. laga um Ríkisútvarpið er Ríkisútvarpinu óheimilt að slíta í sundur dagskrárliði með viðskiptaboðum í sjónvarpi en þó má víkja frá því í eftirfarandi tilvikum:

- a. við útsendingu íburðarmikilla dagskrárliða eða
- b. eigin framleiðslu sem er a.m.k. 60 mínútur að lengd.

Ríkisútvarpið er sjálfu falið að setja reglur um undanþágutilvik samkvæmt 8. mgr. 7. gr. laganna. Eru þær reglur aðgengilegar á vef RÚV undir yfirskriftinni Auglýsingareglur RÚV og er fjallað um íburðarmikla dagskrárliði og afleidda dagskrá í 6. gr. auglýsingareglanna.

Þar segir m.a:

6. gr. Kostun, rof dagskrárliða og hlutfall viðskiptaboða. Viðmið.

Heimilt er að afla tekna með kostun dagskrárliða í eftirfarandi tilvikum:

- a. við útsendingu íburðarmikilla dagskrárliða til að mæta útgjöldum við framleiðslu eða kaup á sýningarrétti,
- b. við útsendingu innlendra íþróttaviðburða og umfjöllunar um þá.

Heimilt er að rjúfa dagskrárliði með viðskiptaboðum í sjónvarpi í eftirfarandi tilvikum:

- a. við útsendingu íburðarmikilla dagskrárliða,
- b. við útsendingu eigin framleiðslu sem er a.m.k. 60 mínútur að lengd.

Til íburðarmikilla dagskrárliða skv. a. liðum 1. og 2. mgr. teljast dagskrárliðir sem falla undir einn eða fleiri eftirfarandi flokka:

FJÖLMIÐLANEFND

- útsendingar stórviðburða á borð við Söngvakeppni evrópskra sjónvarpsstöðva, Söngvakeppnin, Menningarnótt og söfnunarútsendingar fyrir góðgerðarmál, svo og **afleidd dagskrá** [*leturbr. fjölmiðlanefndar*] að því gættu að kostun, sbr. 1. mgr., sé seld í einu lagi;

2.

Við skýringu á 2. mgr. og 3. mgr. 7. gr. er nauðsynlegt að fyrir liggi skýr skilgreining á hugtakinu íburðarmikill dagskrárliður. Í greinargerð með frumvarpi því sem varð að lögum um Ríkisútvarpið eru nefnd dæmi um íburðarmikla dagskrárliði sem falla undir undantekningu frá banni við kostun dagskrárefnis en það eru útsendingar frá Ólympíuleikum, Evrópu- og heimsmeistarakeppni í handknattleik eða knattspyrnu og Söngvakeppni evrópskra sjónvarpsstöðva.

Í nefndarálit meirihluta allsherjar- og menntamálanefndar frá 20. febrúar 2013, sem lagt var fram við meðferð frumvarps til laga um Ríkisútvarpið á 141. löggjafarþingi, segir að meirihlutinn árétti mikilvægi þeirrar reglu að Ríkisútvarpinu sé óheimilt að afla tekna með kostun dagskrárefnis. Í nefndarálitinu segir m.a. um undantekningar frá þeirri meginreglu:

Það er álit meiri hlutans að þetta undanþáguákvæði beri að túlka þröngt og fyrst og fremst ná til þeirra viðburða sem að framan greinir.

Af framangreindu má ráða að við skilgreiningu á íburðarmiklum dagskrárliðum beri fyrst og fremst að líta til þess hvort efnið teljist til þeirra alþjóðlegra viðburða, eða sambærilegra viðburða, sem reifaðir eru í skýringum við 7. gr. Af ákvæði 2. mgr. 7. gr. má jafnframt ráða að líta megi til kostnaðar við útsendingu, þ.m.t. útgjalda við framleiðslu eða kaup á sýningarrétti.

3.

Álit fjölmiðlanefndar í máli þessu miðar eingöngu að því að skilgreina þann dagskrárlið sem kvörtun beinist að, spjallþáttinn #12stig. Því er ekki ætlað að skilgreina hugtakið íburðarmikill dagskrárliður með almennum hætti.

Þótt Ríkisútvarpið setji reglur um kostun dagskrárefnis á grundvelli 8. mgr. 7. gr. laga um Ríkisútvarpið, sbr. auglýsingareglur RÚV, er það í höndum fjölmiðlanefndar að meta hverju sinni hvort túlkun Ríkisútvarpsins á þeim reglum samræmist 2. mgr. og 3. mgr. 7. gr. laganna.

Við meðferð málsins hefur Ríkisútvarpið vísað til þess að sömu sjónarmið gildi, um skilgreiningu íburðarmikilla dagskrárliða, vegna þáttaraðarinnar Alla leið og þáttarins #12stig.

FJÖLMIÐLANEFND

Hafi þættirnir Alla leið sérstaklega verið tilteknir af hálfu RÚV sem dæmi um „afleidda dagskrá“ hins íburðarmikla dagskrárliðar Eurovision við endurskoðun auglýsingareglna RÚV 2017, eftir fyrirspurn frá fjölmiðlanefnd, og hafi nefndin ekki gert athugasemdir við þau svör RÚV. Telji Ríkisútvarpið að þátturinn #12stig sé með sama hætti hluti af Söngvakeppni sjónvarpsins, sem einnig sé íburðarmikill dagskrárliður.

Hvergi í lögum um Ríkisútvarpið er fjallað um hugtakið „afleidd dagskrá“ þótt um það sé fjallað í auglýsingareglum RÚV, í tengslum við hugtakið „íburðarmikill dagskrárliður“. Allt að einu hefur fjölmiðlanefnd lýst því sjónarmiði að sjónvarpsþættir eins og HM-stofan geti talist til „afleiddrar dagskrár“, þ.e. dagskrárliðar sem standi í svo beinum og gagngerum tengslum við hinn íburðarmikla dagskrárlið að heimilt gæti verið að kosta hann, að því gefnu að kostun sé seld í einu lagi. Um þetta hefur nefndin vísað til þess að þættir á borð við HM-stofuna séu sýndir í beinum tengslum við tiltekinn íþróttaviðburð á alþjóðlegu stórmóti, þann sama dag, beint á undan, í hálfleik og/eða beint á eftir hinum íburðarmikla dagskrárlið og feli í sér greiningu sérfræðinga á leiknum.¹

Fjölmiðlanefnd lítur ekki svo á að skilgreining Ríkisútvarpsins á „afleiddum“ íburðarmiklum dagskrárliðum, sem rakin var í kafla um sjónarmið málsaðila í ákvörðun fjölmiðlanefndar nr. 1/2017, bindi hendur nefndarinnar, þótt engar athugasemdir hafi verið gerðar við þá skilgreiningu á sínum tíma. Auk þess kemur fram í ákvörðun nr. 1/2017 að niðurstöðu fjölmiðlanefndar í málinu hafi ekki verið ætlað að skilgreina hugtakið íburðarmikill dagskrárliður með almennum hætti.

Álit fjölmiðlanefndar í máli þessu getur ekki tekið mið af öðru en þeim lögum sem um Ríkisútvarpið gilda, lögskýringargögnum og almennum lögskýringarsjónarmiðum og því hvort túlkun Ríkisútvarpsins á auglýsingareglum RÚV samræmist þeim.

4.

Ágreiningslaust er að Eurovision-söngvakeppnin sem fram fór í Tel Aviv í Ísrael 14., 16. og 18. maí sl. telst til þeirra viðburða sem fjallað er um í skýringum við 2. mgr. 7. gr. laga um Ríkisútvarpið og teljast til íburðarmikilla dagskrárliða í skilningi laganna.

Þá telur fjölmiðlanefnd unnt að fallast á að Söngvakeppni sjónvarpsins, íslenska undankeppni Eurovision 2019 hér á landi, hafi verið íburðarmikill dagskrárliður, sem heimilt var að kosta og rjúfa með auglýsingum.

---

¹ Sbr. ákvörðun fjölmiðlanefndar nr. 7/2018 vegna háttsemi Ríkisútvarpsins ohf. á auglýsingamarkaði, í tengslum við sýningar á HM karla í knattspyrnu 2018, bls. 9.

FJÖLMIÐLANEFND

Ríkisútvarpið hefur lýst því sjónarmiði að þátturinn #12stig, sem sýndur var laugardagskvöldið 23. febrúar 2019, geti talist hluti af hinum íburðarmikla dagskrárlið Söngvakeppnin. Um sé að ræða „afleidda dagskrá“ sem heimilt hafi verið að kosta á grundvelli 6. gr. auglýsingareglna RÚV, þar sem þættirnir hafi staðið í gagngerum tengslum við Söngvakeppnina 2019.

Að mati nefndarinnar eiga sjónarmið sem réttlætt geta kostun íburðarmikilla dagskrárliða á RÚV ekki við um dagskrárliðinn #12stig. Ákvæði 2. mgr. 7. gr. laga um Ríkisútvarpið er undantekningarheimild frá meginreglunni um bann við kostun dagskrárefnis á RÚV. Þá er ákvæði 3. mgr. 7. gr. laga um Ríkisútvarpið undantekningarheimild frá meginreglunni um bann við að rjúfa dagskrárefni með auglýsingum á RÚV. Samkvæmt almennum lögskýringarsjónarmiðum ber að skýra undantekningarákvæði laga þröngt, sbr. einnig nefndarálit meirihluta allsherjar- og menntamálanefndar frá 2013 þar sem sérstaklega er tekið fram að undantekningarheimild til kostunar íburðarmikilla dagskrárliða í lögum um Ríkisútvarpið beri að túlka þröngt og fyrst og fremst að ná til þeirra alþjóðlegu viðburða sem taldir eru upp í skýringum við ákvæðið: Ólympíuleika, Evrópu- og heimsmeistarakeppni í handknattleik eða knattspyrnu og Söngvakeppni evrópskra sjónvarpsstöðva.

Fjölmiðlanefnd telur að þátturinn #12stig falli utan hugtaksins íburðarmikill dagskrárliður, þótt tenging hans við Söngvakeppnina sé vissulega fyrir hendi. Ekki var um að ræða stórviðburð á borð við þá sem raktir eru í skýringum við 7. gr. í frumvarpi því sem varð að lögum um Ríkisútvarpið, heldur innlent dagskrárefni sem tekið var upp í sjónvarpssal með litlum tilkostnaði. Þátturinn telst því heldur ekki til íburðarmikilla dagskrárliða í þeim skilningi að framleiðsla hans hafi falið í sér mikinn kostnað. Þar sem undanþáguákvæði 2. mgr. og 3. mgr. 7. gr. ber að túlka þröngt getur nefndin ekki fallist á það sjónarmið Ríkisútvarpsins að þátturinn #12stig falli undir þær undantekningarheimildir.

Af framangreindu leiðir að fjölmiðlanefnd telur þáttinn #12stig falla utan hugtaksins íburðarmikill dagskrárliður í skilningi laga um Ríkisútvarpið og að ekki hafi komið fram nægilega haldbær rök sem réttlætt geti að hann hafi verið kostaður og rofinn með auglýsingum.

Með vísan til alls framangreinds er það því niðurstaða fjölmiðlanefndar að óheimilt hafi verið að rjúfa þáttinn #12stig, sem sýndur var á RÚV 23. febrúar 2019, með auglýsingum. Þá hafi kostun þáttarins jafnframt verið óheimil.

Samkvæmt 1. mgr. 17. gr. laga um Ríkisútvarpið getur fjölmiðlanefnd lagt stjórnvaldssektir á Ríkisútvarpið vegna brota á ákvæðum 7. gr. sömu laga. Þó má falla frá sektarákvörðun teljist brot óverulegt eða af öðrum ástæðum er ekki talin þörf á beitingu sekta, sbr. 3. mgr. 17. gr. laga um Ríkisútvarpið.

FJÖLMÍÐLANEFND

Við meðferð málsins hefur Ríkisútvarpið haldið fram því sjónarmiði að þátturinn #12stig hafi verið talinn falla undir undantekningarheimild til kostunar íburðarmikilla dagskrárliða með sama hætti og þættirnir Alla leið, sem hafi sérstaklega verið tilteknir af hálfu RÚV sem dæmi um „afleidda dagskrá“ við endurskoðun auglýsingareglna RÚV árið 2017, án sérstakra athugasemda frá fjölmiðlanefnd. Í ljósi framangreinds og sjónarmiða um réttmætar væntingar Ríkisútvarpsins til fyrirsjáanleika í stjórnsýsluframkvæmd hefur fjölmiðlanefnd ákveðið að falla frá sektarákvörðun í málinu.

V. Álitsorð

Ríkisútvarpið braut gegn 2. mgr. og 3. mgr. 7. gr. laga um Ríkisútvarpið nr. 23/2013 með kostun á þættinum #12stig og með rofi sama þáttar með auglýsingum þann 23. febrúar 2019 á RÚV.

Á grundvelli 3. mgr. 17. gr. laga um Ríkisútvarpið og sjónarmiða um réttmætar væntingar Ríkisútvarpsins, með vísan til fyrri samskipta við nefndina, er fallið frá sektarákvörðun í máli þessu.

Hulda Árnadóttir

María Rún Bjarnadóttir

Finnur Beck

Róbert H. Haraldsson